

Prinz Gyula

Prinz Józsefnek, a rábamolnári állomásfőnök és síkabonyi Angyal Franciskának fia, Gyula, a vas megyei Rábamolnáriban (ma Püspökmolnári) született 1882. január 11-én. A gimnázium első hét osztályát a nagykanizsai piaristáknál végezte, a nyolcadikat a budapesti I. kerületi állami főgimnáziumban. Még középiskolás korában részt vett a Magyar Turista Egyesület országos pályázatán, amelynek első és második díját is elnyerte. 1900-ban beiratkozott a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemre, ahol a magyar földrajz, geológia és a geodézia olyan mestereit hallgathatta, mint Lóczy Lajos és Koch Antal. Tanulmányait a berlini és a boroszlói (Breslau, ma Wrocław, Lengyelország) egyetemeken folytatta, utóbbin 1904-ben summa cum laude minősítéssel szerzett bölcsészdoktori oklevelet.

1904-ben tér haza, s a Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetemen a földtani és az őslénytani intézet gyakornokává nevezik ki. Ekkor jelenik meg első (német nyelvű) munkája a Bakony jurakori faunájáról.

1906-ban részt vett az Almásy-féle expedíció tagjaként a Tien-San, a Pamír és a Kunlun hegységek, valamint Tárím-medence kutatásában (1909-ben Bécsben publikálja német nyelvű tanulmányát az expedíció munkájáról). 1908-ban a pesti egyetemen magántanári képesítést szerzett leíró földtan tárgykörből. Később Budapesten három magyar nyelvű önálló írása is megjelenik belső-ázsiai útvjáról (1911–1917 között). 1913-ban gimnáziumi tanár. 1914-ben jelenik meg Budapesten a „*Magyarország földrajza*” című monográfiája, s még ugyanezen évben a „*Budapest földrajza*”, majd 1916-ban „*Harc a tengerért*” című könyvei.

1918. március 24-én az akkor újonnan alapított Pozsonyi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem földrajzi tanszékének egyetemi nyilvános rendes tanárává nevezik ki az 36 éves, elsősorban utazásai miatt tudományos ismertséget szerzett kutatót. Az 1920/21-es tanévben már a hányatott sorsú Erzsébet Tudományegyetem bölcsészkarának dékánja, s ugyanezen évben a Magyar Földrajzi Társaság alelnöke. Ekkor jelenik meg nagy művei közül a „*Magyarország településformái*”, tankönyve, az „*Európa természeti földrajza*”, valamint az „*Európa városai. Pécs*”. 1923 őszén a Pozsonyi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetemet történelmi okok miatt Pécsre költöztették. Prinz is az egyetemmel tartott és 1941-ig az egyetem nyilvános rendes tanára, a Földrajz Tanszék vezetője, később a Földrajzi Intézet és Szeminárium igazgatója. Az egyetem bölcsészkarának az 1933/34-es és 1934/35-ös tanévben dékánja. Az 1935/36-os tanévben az egyetem rektora és az 1936/37-es tanévben pedig prorektora volt.

1935-ben lesz az Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. A pártállami diktatúra kezdetén az 1949-es akadémiai átszervezés során akadémiai tagságát elveszik, és csupán kandidátusi fokozatot szerezhet – akadémiai rehabilitációjára Cholnoky Jenővel együtt, 1990-ben kerül csak sor.

1936-ban mint leköszönő rektort a kormányzó a Magyar Érdemrend Középkeresztjével, a Magyar Földrajzi Társaság pedig a Lóczy-éremmel (1939) tüntette ki. Budapesten jelenik meg 1936 és 1938 között PRINZ GY. – CHOLNOKY J. – TELEKI P. szerzők munkájaként a „*Magyar föld – magyar faj (Magyar földrajz)*”, a három kötetes műben bemutatásra került a Kárpát-medence kialakulását magyarázó *Tisia-elmélet*, amely Prinz legnagyobb hatása, legismertebb tudományos teljesítményének tekinthető.

Észak-Erdély visszacsatolását követően, 1941-től a kolozsvári egyetem rendes tanára. Kolozsvári tartózkodása során 1942–1945 között a Csillagvizsgáló és Légkörkutató Intézetet is vezette. A háború után, 1945-től 1958-ig, nyugdíjazásáig a szegedi egyetem tanszekvezető földrajz professzora. József Attila Emlékéremmel tüntetik ki 1950-ben és 1954-ben Munka Érdemrend kitüntetésében is részesült. Ugyancsak ebben az évben védte meg, 72 éves korában, az akkori tudományos minősítési rendszerben magas követelményszintű, „*A városmorfológiai felvétel alapvetése*” című akadémiai doktori értekezését. Több tudományos szervezetnek és egyesületnek tagja volt: a Magyar Földrajzi Társaságnak, a Magyar Földtani Társulat, a Magyar Adria Egyesületnek, a Magyar Turista Egyesületnek, a Magyar Meteorológiai Társaságnak, a Magyar Néprajzi Társaságnak, a Kőrösi Csoma Társaságnak.

Nyugdíjba vonulásától Budapesten élt, és változatlanul sokat dolgozik. Itt éri a halál 92. életévében. 1973. december 31-én hunyt el. Tudományos tevékenységére a sokrétűség, a komplex szemlélet, a széles látókör, az oksági kapcsolatkeresés, az alaposág volt a jellemző. Az utódok és követők számára mindezek mellett emberi kvalitásai, különösen a szélsőségek elutasítása, emelkedett, igazán európai szellemisége is példamutatóak.